

VÝVOJ POČETNOSTI RATICOVEJ ZVERI A ŠKÔD ŇOU SPÔSOBOVANÝCH PODĽA VÝSTUPOV POĽOVNÍCKEJ ŠTATISTICKEJ ROČENKY SR

Jozef Bučko ▪ Dominika Šuleková ▪ Andrej Gubka ▪ Marian Slamka

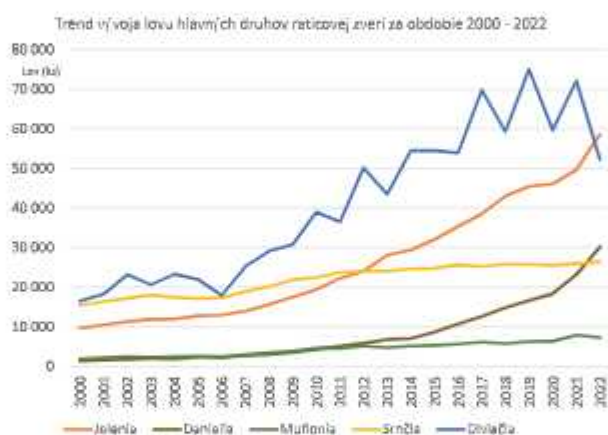
Bučko, J., Šuleková, D., Gubka, A., Slamka, M.: Development of abundance and damage caused by ungulate according to the outputs of the Hunting Statistical Yearbook of the Slovak Republic. APOL, 2023, vol. 4, no. 1, p. 129–139.

Abstract: In order to present the ungulate state development, we are comparing the harvest development of individual species from years 2000 to 2022. It is evident that the observed period was favourable for the game, since the increase in the main indicators (reported population and harvest) was recorded by all our main species of ungulates. The reported population state are always in a certain extent burdened by the subjective estimation of the hunting ground user, therefore, for a more detailed monitoring of population development trends, we rather use the height of game harvest, which fluctuation also corresponds well with the trend of the development of the abundance of individual species of ungulate. In the case of red deer population, its harvest increased by 6.1 times during period from 2000 to 2022, by up to 22.5 times in fallow deer population, 4 times in mouflon, 1.7 times in roe deer and 3.2 times in wild boar (in 2019 with a record harvest of wild game was up to 4.6 times).

Key words: ungulate; hunting; population; harvest; hunting grounds

Vývoj stavov raticovej zveri

Pre prezentovanie vývoja stavov raticovej zveri porovnáme v príspevku vývoj lovu jednotlivých druhov za obdobie rokov 2000 až 2022. Je evidentné, že zveri toto sledované obdobie prišlo, keďže nárast hlavných ukazovateľov (hlásených stavov a lovu) zaznamenali všetky základné druhy našich párnokopytníkov. Vykazované stavy sú vždy do istej miery zaťažené subjektívnym odhadom užívateľa revíru, preto pre podrobnejšie sledovanie trendov vývoja populácií využívame skôr výšku lovu zveri, ktorej kolísanie dobre korešponduje aj s trendom vývoja početnosti jednotlivých druhov raticovej zveri. Pri jelenej zveri vzrástol jej lov za toto

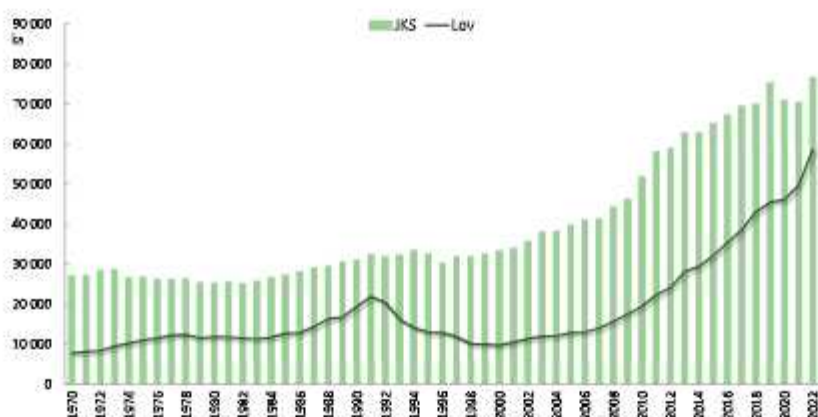
Obrázok 1. Vývoj lovu hlavných druhov zveri od roku 2000

Figure 1. Development of the main game species harvest since 2000

sledované obdobie 6,1-násobne, pri danielej až 22,5-násobne, pri muflonej 4-násobne, srnčej 1,7-násobne a diviačej 3,2-násobne (v roku 2019 s rekordným úlovkom diviačej zveri to však bolo až 4,6-násobne).

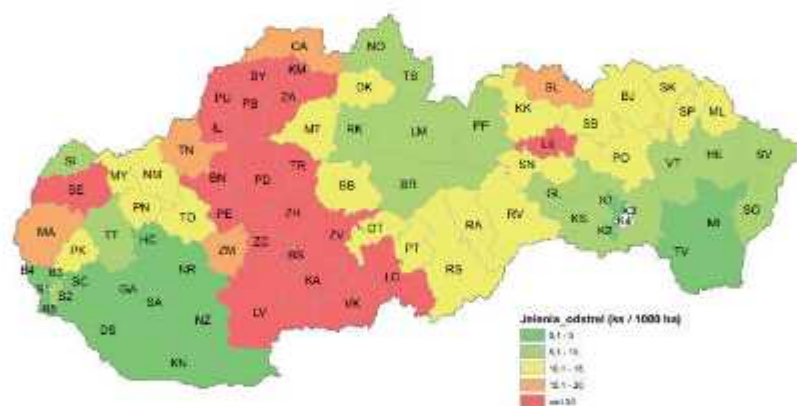
Jelenia zver

Plán lovu bol v roku 2022 nastavený na úrovni 64 756 jedincov a medziročne tak vzrástol až o 11 089 ks. Tlak na potrebu výrazného zníženia stavov tejto zveri v niektorých regiónoch stále pretrváva, a preto je takéto medziročné navýšenie naozaj adekvátne, možno však ešte stále nedostatočné, keďže očakávané zastavenie nárastu stavov sa ešte stále nedostavilo. Vykázaný bol odstrel 58 518 ks, čo je o 8 960 ks viac ako v roku 2021, a predstavuje to 90 % plnenie plánovaného lovu odstrelom. Ďalej sa odchytilo 63 jedincov jelenej zveri a 5 214 ks sa vykázal úhyn. Celkový úbytok tak bol 63 795 ks, čo je o 9 812 ks viac ako v roku 2021. Predstavuje to 98,5 % plnenie plánovaného lovu pri zohľadnení celkového úbytku jelenej zveri. Z hľadiska štruktúry lovu sa plánovalo uloviť menej jeleňov (14 980 ks – 23 %) ako jeleníc (30 149 ks – 47 %). U jelenčiat bol plán lovu 19 627 ks – 30 %. Plán lovu jeleňov sa splnil odstrelom na 88 % a dosiahla sa štruktúra úbytku (odstrel, odchyt, úhyn) 23 % jeleňov, 47 % jeleníc a 30 % jelenčiat. Aj napriek tomu, že sa v plánovaní dlhodobo preferuje lov samičej zveri, nedochádza v celoslovenskej populácii k reálnemu zlepšeniu sexuálnej štruktúry. NKS jelenej zveri sú v súčasnosti na Slovensku určené v celkovej výške 39 503 jedincov. Jarné kmeňové stavy jelenej zveri k 31.3.2022 boli z úrovne jednotlivých poľovných revírov vykázané v celkovej výške 76 625 jedincov, čo predstavuje oproti predchádzajúcemu roku (70 380 ks) nárast o 6 245 jedincov. V roku 2022 JKS

Obrázok 2. Vývoj hlásených stavov a lovu jelenej zveri od roku 1970

Figure 2. Development of reported spring red deer population and red deer harvest since 1970

Obrázok 3. Odstrel jelenej zveri na 1 000 ha poľovnej plochy v roku 2022

Figure 3. Red deer harvest/1,000 ha of hunting area in 2022

Obrázok 4. Odstrel jelenej zveri v roku 2000 (jeden bod = 1 ulovený ks)
Figure 4. Red deer harvest in 2000 (one point = 1 deer)

Obrázok 5. Odstrel jelenej zveri v roku 2022 (jeden bod = 1 ulovený ks)
Figure 5. Red deer harvest in 2022 (one point = 1 deer)

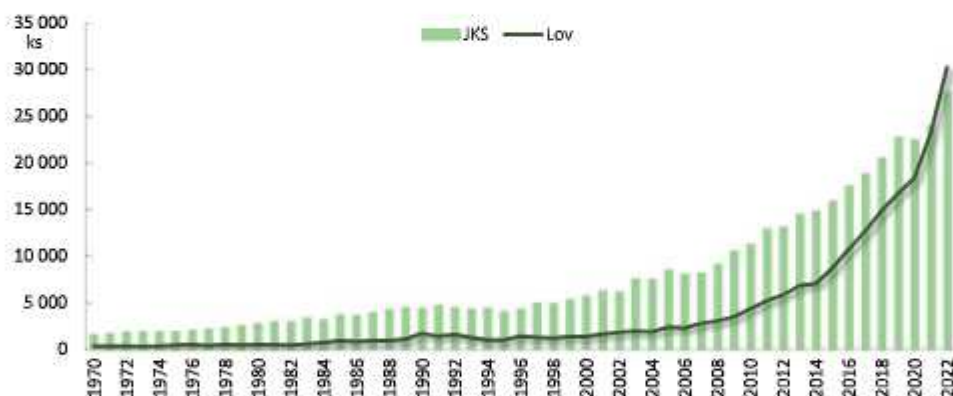
Obrázok 6. Zmena areálu rozšírenia jelenej zveri od roku 2000
Figure 6. Change of red deer range expansion since 2000

prevyšovali NKS 1,94-krát. Vývoj stavov jelenej zveri nemáme v mnohých regiónoch stále vo svojich rukách, a preto je potrebné pokračovať v plánovanej redukcii ich výšky. Aj v porovnaní s niektorými ďalšími krajinami je vývoj ukazovateľov za posledných 25 rokov u nás veľmi nepriaznivý. Kým v Nemecku za toto obdobie vzrástol lov 1,45-násobne, v Poľsku 2,9, v Rakúsku 1,5 a Českej republike 1,8-násobne, na Slovensku to bolo až 3,57-násobne, čo by malo byť alarmujúce, pretože to samozrejme prináša značné problémy predovšetkým v oblasti škôd, ktoré táto zver spôsobuje.

Danielia zver

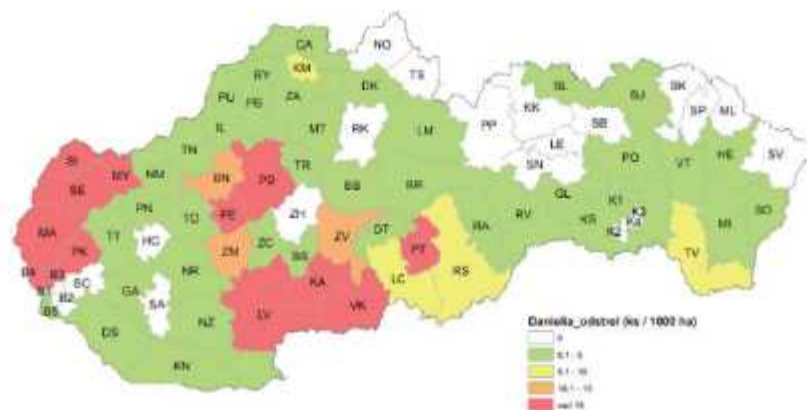
V roku 2022 sa plánovalo uloviť 32 762 ks danielovej zveri, čo je o 8 817 ks viac ako v roku 2021. Plán lovu sa odstrelom splnil na 92 %, keď sa odstrel vykázal vo výške 30 082 ks (o 7 058 ks viac ako v roku 2021). Ďalej sa vykázal odchyt 114 ks a úhyn 1 363 ks. Celkový úbytok danielovej zveri spolu predstavoval 31 559 ks, čo je 96 % z plánovaného lovu a o 7 363 ks viac ako v roku 2021. Vzhľadom na sociálnu štruktúru bolo plánované odloviť 20 % (6 448 ks) danielov, 46 % (15 135 ks) danielíc a 34 % (11 179 ks) danielčiat. Po zohľadnení celkového úbytku pripadalo 20 % (6 174 ks) na daniely, 46 % (14 377 ks) na danielice a 35 % (11 008 ks) na danielčiatá. Zazverovanie danielou zverou bolo vykázané len vo výške 2 jedince. NKS danielovej zveri boli v roku 2022 na Slovensku stanovené v celkovej výške 8 564 jedincov. V minulej sezóne boli celkové vykazované JKS 27 503 jedincov (+ 3 626 ks). JKS prekračujú NKS 3,21 krát. Pomer pohlavia v JKS bol 30 % danielov, 45 % danielíc a 25 % danielčiat. Ťažisko danielovej populácie je na Slovensku v Banskobystrickom kraji, ktorý má podiel až 30 % na celkových JKS a 31 % na celkovom úbytku danielovej zveri, ďalej je to Trenčiansky kraj s 17%-ným podielom z JKS a 13%-ným na celkovom úbytku, a Trnavský kraj s 14%-ným podielom z JKS a až 21%-ným na celkovom úbytku. V samostatných zverniciach bol v roku 2022 určený NKS 2 056 jedincov

danielej zveri, čo tvorí 24%-tný podiel na celkových NKS danielej zveri na Slovensku (8 564 ks). JKS danielej zveri bol v týchto zverniciach vo výške 4 090 jedincov (14,8 % z celoslovenských). Počty danielej zveri veľmi výrazne stúpajú, a preto je potrebné robiť kroky na zintenzívnenie jej regulácie, predovšetkým tam, kde sa s jej chovom nepočíta.

Obrázok 7. Vývoj hlásených stavov a lovu danielej zveri od roku 1970

Figure 7. Development of reported spring fallow deer population and fallow deer harvest since 1970

Obrázok 8. Odstrel danielej zveri na 1 000 ha poľovnej plochy v roku 2022

Figure 8. Fallow deer harvest/1,000 ha of hunting area in 2022

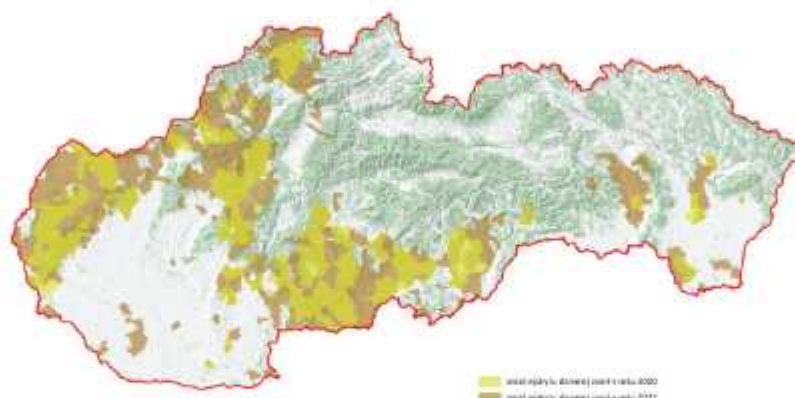
Obrázok 9. Odstrel danielej zveri v roku 2000 (jeden bod = 1 ulovený ks)

Figure 9. Fallow deer harvest in 2000 (one point = 1 deer)

Obrázok 10. Odstrel danielej zveri v roku 2022 (jeden bod = 1 ulovený ks)

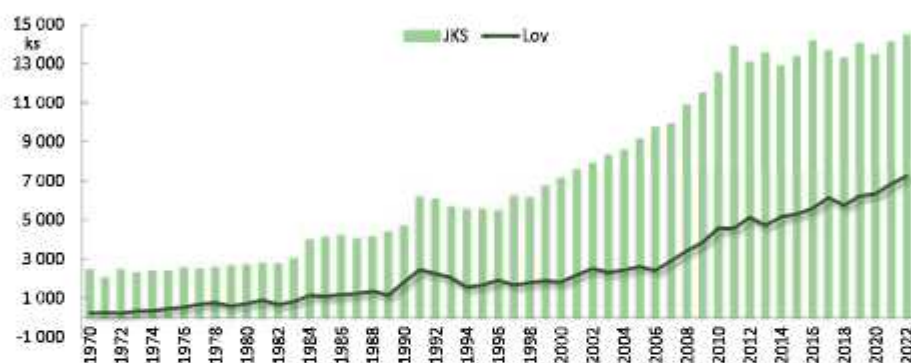
Figure 10. Fallow deer harvest in 2022 (one point = 1 deer)

Obrázok 11. Zmena areálu rozšírenia daniely zveri od roku 2000
Figure 11. Change of fallow deer range expansion since 2000

Muflonia zver

V roku 2022 sa uvádzajú JKS 14 432 jedincov muflonej zveri, čo je o 335 jedincov viac ako v predchádzajúcom roku. NKS muflonej zveri sú stanovené v celkovej výške 8 942 jedincov. Vykazované JKS ich preyšujú 1,6-krát. V JKS je 40%-ný podiel muflónic a 34%-ný podiel muflónov. Muflonej zveri sa plánovalo uloviť 8 865 ks, čo je o 935 jedincov viac, ako v roku 2021. Skutočný odstrel sa vykázal vo výške 7 059 ks (+ 344 ks). Plán lovu sa tak odstrelom splnil na 80 %. Z celkovej výšky odstrelu pripadalo 1 558 ks na muflóny, 3 071 ks na muflónky a 2 430 ks na muflónčatá. Ďalej sa vykázal odchyt 175 ks a úhyn 281 ks, čiže úbytok spolu predstavuje 7 515 ks. Je to o 399 ks viac ako v roku 2021 a z celkového plánu lovu to predstavuje takmer 85 %. V štruktúre úbytku výrazne prevládajú muflónice so 43 % podielom a na muflóny pripadá len 22 %. Zazverovanie muflonou zverou bolo v roku 2022 vykonané v počte 19 jedincov. Ťažisko muflonej populácie na Slovensku bolo v roku 2022 v Nitrianskom kraji (25 % z JKS a 31 % z celkového úbytku). V samostatných zverniciach bol v roku 2022 určený NKS 2 289 jedincov muflonej zveri, čo tvorí 25,5%-tný podiel na celkových NKS muflonej zveri na Slovensku (8 942 ks). JKS muflonej zveri bol v týchto zverniciach vo výške 2 689 jedincov (18,6 % z celoslovenských).

Obrázok 12. Vývoj hlásených stavov a lovu muflonej zveri od roku 1970
Figure 12. Development of reported spring mouflon population and mouflon harvest since 1970

Obrázok 13. Odstrel muflonej zveri na 1 000 ha polovnej plochy v roku 2022

Figure 13. Mouflon harvest/1,000 ha of hunting area in 2022

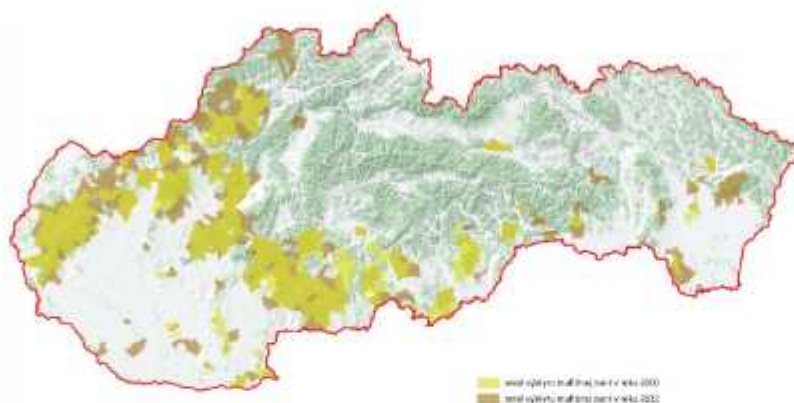
Obrázok 14. Odstrel muflonej zveri v roku 2000 (jeden bod = 1 ulovený ks)

Figure 14. Mouflon harvest in 2000 (one point = 1 deer)

Obrázok 15. Odstrel muflonej zveri v roku 2022 (jeden bod = 1 ulovený ks)

Figure 15. Mouflon harvest in 2022 (one point = 1 deer)

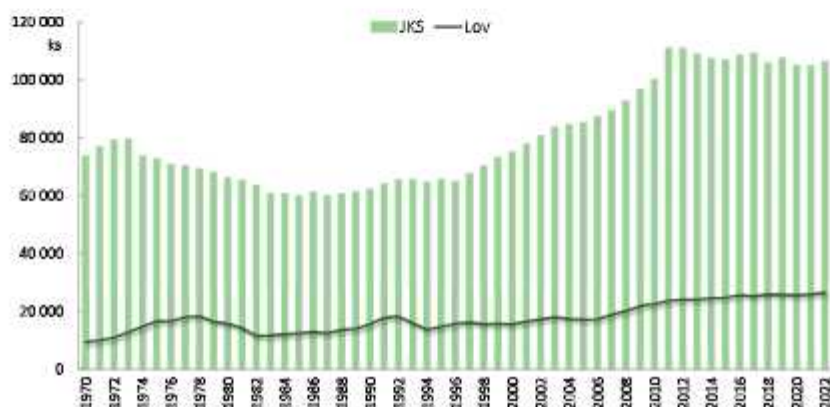

Obrázok 16. Zmena areálu rozšírenia muflonej zveri od roku 2000

Figure 16. Change of mouflon range expansion since 2000

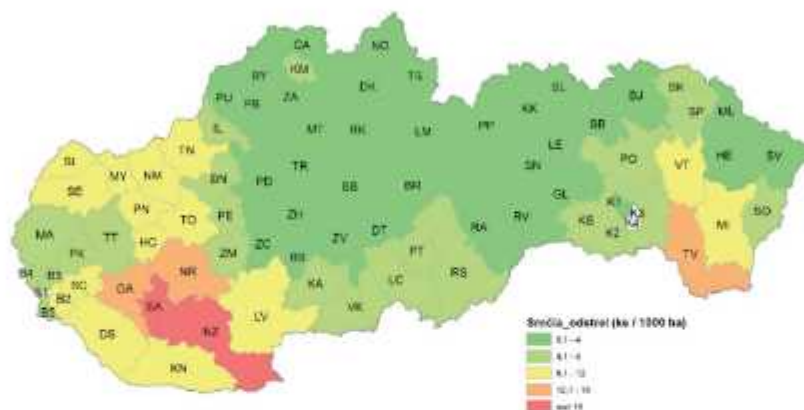
Srnčia zver

Srnčej zveri sa plánovalo uloviť 42 103 ks (o 1 393 ks viac ako v roku 2021) a hlásený bol odstrel 26 392 ks, čo predstavuje len 63 % plnenie plánu odstrelom. Odstrel bol o 503 ks vyšší ako v predchádzajúcom roku. Ďalej sa vykázal odchyt 11 ks a úhyn 12 811 ks srnčej zveri, čím celkový úbytok spolu predstavuje 39 214 ks (o 879 ks viac ako v roku 2021). Pri zohľadnení celkového úbytku sa plán lovu splnil na 93 %. Čo sa týka štruktúry odstrelu srnčej zveri v roku 2022, z celkovej výšky pripadalo 12 548 ks na srnce, 8 123 na srny a 5 721 ks na srnčatá. Najviac kusov na 1 000 ha (viac ako 16) sa ulovilo na Podunajskej nížine v okrese Šala a Nové Zámky. Viac ako 12 ks na 1 000 ha sa ulovilo v okresoch Nitra, Levice, Galanta, Nové Zámky a Skalica a na Východoslovenskej nížine v okrese Trebišov. Úhyn bol vykázany vo výške 12 811 ks (nárast o 391 ks), čo znamená, že pri tomto druhu naďalej pokračujeme v tomto stúpajúcom a nežiaducom trende. Celkový úbytok bol vykázany vo výške 39 214 ks. Vykazovaný JKS srnčej zveri v roku 2022 stúpol na 106 344 jedincov (+ 1 533 ks). NKS srnčej zveri boli v roku 2022 na úrovni 92 248 jedincov, a teda JKS ich v súčasnosti prevyšujú 1,15-krát.

Obrázok 17. Vývoj hlásených stavov a lovu srnčej zveri od roku 1970

Figure 17. Development of reported spring roe deer population and roe deer harvest since 1970

Obrázok 18. Odstrel srnčej zveri na 1 000 ha poľovnej plochy v roku 2022

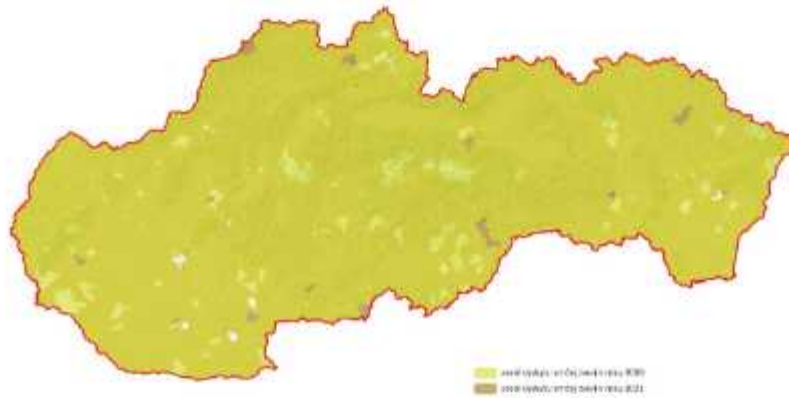
Figure 18. Roe deer harvest/1,000 ha of hunting area in 2022

Obrázok 19. Odstriel srnčej zveri v roku 2000 (jeden bod = 1 ulovený ks)
Figure 19. Roe deer harvest in 2000 (one point = 1 deer)

Obrázok 20. Odstriel srnčej zveri v roku 2022 (jeden bod = 1 ulovený ks)
Figure 20. Roe deer harvest in 2022 (one point = 1 deer)

Obrázok 21. Zmena areálu rozšírenia srnčej zveri od roku 2000
Figure 21. Change of roe deer range expansion since 2000

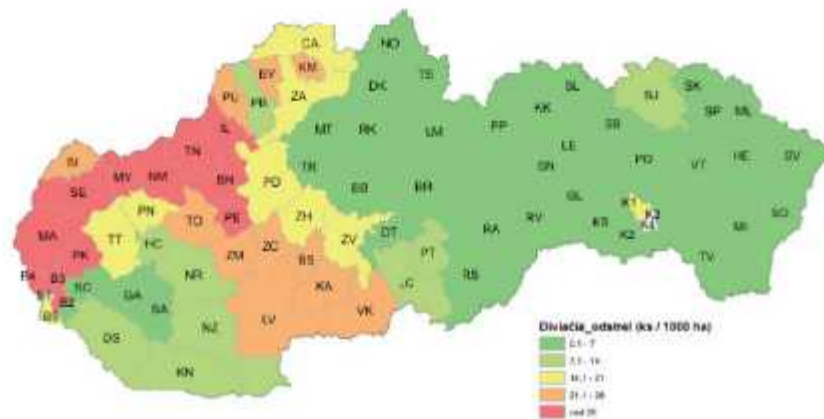
Diviacia zver

JKS diviacej zveri k 31. 3. 2022 vykázané užívateľmi PR dosiahli celkovú výšku 33 945 jedincov (o 2 816 jedincov menej ako v roku 2021). Z celkových JKS pripadalo 50 % na diviačatá, 28 % na lanštiaky, 12 % na dospelé diviачice a 10 % na dospelé diviaky. NKS diviacej zveri boli v roku 2022 stanovené na úrovni 22 675 jedincov. V roku 2022 sa plánovalo uloviť 48 036 ks diviacej zveri (o 10 150 ks menej ako v roku 2021). Hlásený odstriel bol vo výške 52 163 ks, čo je až o 19 953 ks ulovenej zveri menej ako v predchádzajúcom roku, a predstavuje to 108 % plnenie plánovaného lovu odstreľom (pozn. celkové plnenie plánovaného lovu zvyšuje aj lov diviacej zveri v revíroch, v ktorých sa neplánuje). V roku 2022 sa ďalej odchytilo 50 jedincov a hlásený úhyn bol 1 542 ks diviacej zveri. Celkový úbytok tak spolu tvorí 53 755 ks, čo je o 22 869 ks menej ako v roku 2021, a predstavuje to 112 % plnenie plánovaného lovu po zohľadnení celkového úbytku diviacej zveri. Čo sa týka štruktúry lovu diviacej zveri v roku 2022 z celkovej výšky plánovaného lovu pripadalo na dospelé diviaky 6 %, diviачice 7 %, lanštiaky 31 % a na diviačatá 56 %. Na priloženej mapke lovu diviacej zveri je jednoznačne badať dôsledky pôsobenia AMO. V dôsledku zníženia stavov odstriel výrazne poklesol na východe, ale aj veľkej časti stredného Slovenska. Stále relatívne bohato zazverené revíry ostávajú na Západnom Slovensku, kde sa však už intenzívne AMO približuje. Našou prvoradou snahou v poľovních revíroch by preto malo byť maximálne úsilie o ďalšie výrazné zníženie stavov diviacej zveri aj v týchto regiónoch, keďže okrem samotnej diviacej zveri sú vážne ohrozené aj hospodárske chovy ošípaných.

Obrázok 22. Vývoj hlásených stavov a lovu diviačej zveri od roku 1970

Figure 22. Development of reported spring wild boar population and wild boar harvest since 1970

Obrázok 23. Odstrel diviačej zveri na 1 000 ha poľovnej plochy v roku 2022

Figure 23. Wild boar harvest/1,000 ha of hunting area in 2022

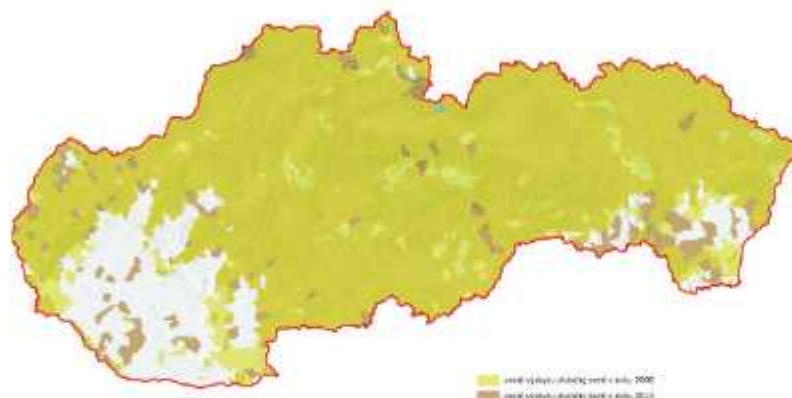
Obrázok 24. Odstrel diviačej zveri v roku 2000 (jeden bod = 1 ulovený ks)

Figure 24. Wild boar harvest in 2000 (one point = 1 deer)

Obrázok 25. Odstrel diviačej zveri v roku 2022 (jeden bod = 1 ulovený ks)

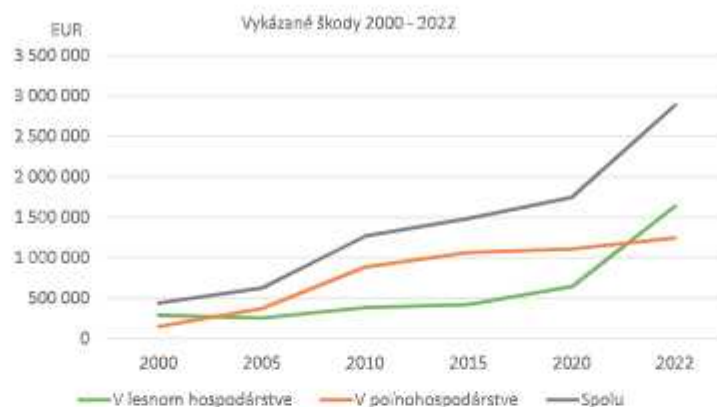
Figure 25. Wild boar harvest in 2022 (one point = 1 deer)

Obrázok 26. Zmena areálu rozšírenia diviacej zveri od roku 2000
Figure 26. Change of wild boar range expansion since 2000

Škody spôsobované zverou

Škody spôsobené raticovou zverou v roku 2022 zaznamenali oproti predchádzajúcemu roku nárast o 763 471 Eur. Celkove boli vyčíslené vo výške 2 879 884 Eur, z toho v poľnohospodárstve vo výške 1 242 961 Eur (– 124 644 Eur) a v lesnom hospodárstve 1 636 923 Eur (+ 888 115 Eur). Z celkových vyčíslených škôd užívatelia poľovných revírov uhradili škody vo výške 228 192 Eur, čo je oproti roku 2021 o 34 190 Eur viac. Za škody v poľnohospodárstve to bolo 168 389 Eur a za škody v lesnom hospodárstve 59 803 Eur. Je potrebné upozorniť na skutočnosť, že niektorí užívatelia revírov uhrádzajú škody poškodenému formou brigád (zalesňovanie, kosenie lúk a pod.) alebo materiálne (poskytnutie diviny, odstrelu zveri a pod.).

Obrázok 27. Trend vývoja škôd vykázaných v Poľovníckej štatistike
Figure 27. The trend of damages development reported in the Hunting Statistics

Vykázané škody však pravdepodobne vyčerpávajúco neodrážajú ich reálny stav. Úroveň škôd na lesných porastoch (ako aj na poľnohospodárskych plodinách) by však mala byť jedným z nevyhnutných vstupných údajov pre modernizáciu súčasných zastaralých postupov poľovníckeho plánovania. Niekdajšie pravidlo lesníkov, že „na prvom mieste musí byť les a až potom je zver“, platí v súčasných podmienkach prebiehajúcej klimatickej zmeny dvojnásobne. Aj preto sa musí nastavenie poľovníckeho plánovania odvíjať práve z reálneho stavu životného prostredia zveri a človeka. NLC robí v tomto smere kroky najmä v podobe návrhov inovácií, postupov či metodík. Už viacero rokov pracuje na vývoji aplikácie na zber a vyhodnocovanie údajov poľov-

nického manažmentu v jednotlivých revíroch s názvom POLOVSTAT. Jej funkcionality sú stále rozširované, prispôbované potrebám užívateľov PR a štátnej správy. Automatizácia procesov plánovania a hodnotenia stavu krajiny umožňuje vytvárať nové a efektívne nástroje pre riadenie. Na potrebu modernizácie poľovníckeho plánovania upozornili aj závery medzinárodnej konferencie „Poľovníctvo ako služba občianskej spoločnosti – Škody spôsobované zverou a na zveri“ na CPVPP 2022 Nitra. Riešenie vysokých stavov zveri, a s tým súvisiaci výskyt nadmerných škôd ňou spôsobovaných, si vyžaduje používanie moderných a efektívnych nástrojov riadenia, ktoré pracujú s informáciami v reálnom čase. Podľa vzoru viacerých európskych krajín, považujeme za jeden z najlepších ukazovateľov správneho či nesprávneho užívania poľovníckych revírov a obhospodarovania populácií voľne žijúcej zveri práve stav jej životného priestoru. To znamená, že objektívne zhodnotenie škôd v lesnom hospodárstve a poľnohospodárstve môže byť vhodným ukazovateľom úrovne poľovníckeho hospodárenia v záujmových územiach (PR, CHC, PO a pod.). Veríme, že vyššie popísané nástroje sa čoskoro stanú neoddeliteľnou súčasťou moderného poľovníckeho manažmentu zveri na Slovensku.

Podakovanie

Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-20-0429, názov projektu EFEKTLES.

ADRESA

Ing. Jozef Bučko, PhD., Ing. Dominika Šuleková
Národné lesnícke centrum – Ústav lesných zdrojov a informatiky Zvolen
Sokolská 2
SK-960 01 Zvolen
email: jozef.bucko@nlcsk.org, dominika.sulekova@nlcsk.org

Ing. Andrej Gubka, PhD.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Lesnícka 11
SK-969 01 Banská Štiavnica
email: andrej.gubka@nlcsk.org

Ing. Marian Slamka, PhD.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
T. G. Masaryka 2175/22
SK-960 01 Zvolen
email: marian.slamka@nlcsk.org